Posamezni izvod 40 grošev, mesečna naročnina 2 šilinga

V. b. B.

SLOVENSKI vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

LETNIK VII. CELOVEC, ČETRTEK, 18. DECEMBER 1952 ŠTEV. 89 (549)

OPOZORILO

KONCERT. V četrtek, dne 25. decembra 1952 od 19.15 do 19.45 ure v Radiu Celovec poje Slovenski oktet pesmi s koncerta dne 13. decembra 1952 v Domu glasbe.

Slovenstvo in enotnost brez vsebine sta megleni frazi

Zadnji četrtek je govoril na volilnem zborovanju Demokratične fronte v Bilčovsu, na katerem se je zbralo nad 40 naših zavednih ljudi, organizacijski sekretar tov. dr. Franci Zwitter. V svojem govoru je tolmačil „Proglas DFDL o osnovah za enoten nastop vseh zavednih Slovencev pri bodočih volitvah" in ob močnem pritrjevanju vseh navzočih poudaril: **„Slovenstvo in enotnost brez vsebine sta zgolj megleni frazi, ki nam lahko več škodujeta nego koristita.**

Vsak volivec, tudi naš slovenski volivec, hoče vedeti, kaj in zakaj naj voli! To spoznanje je vodilo DFDL, kakor pri vsem njenem dosedanjem delu, tudi pri proglasu na vse zavedne Slovence; naše slovenstvo in enotnost, kakor jo edino moremo pojmovati, morata imeti iskreno in privlačno vsebino, morata imeti točno začrtan program. **Naš predlagani program je predvsem delo in prizadevanje za gospodarsko okrepitev in osamosvojitev našega zaostalega ozemlja, je borba proti izkoriščanju in odvisnosti našega človeka, je borba proti vsem tistim silam, ki prav gospodarsko odvisnost našega človeka izkoriščajo za odrekanje naših upravičenih narodnostnih zahtev.** Pri tem pa se zavedamo, da bomo v naši borbi uspeli le v najtesnejši naslonitvi na naš matični narod in ob njegovi vsestranski podpori. Zato naše slovenstvo ne more biti nikdar zlagano slovenstvo belogardistov ali kominformistov, ki vsi imajo s poudarjanjem slovenstva le edini interes, da nas oddvojijo od matičnega naroda, s čimer se pridružujejo našim stoletnim narodnim nasprotnikom — nemškonacionalnim šovinistom s Steinacherjem na čelu.

Resnična slovenska enotnost je mogoča samo na osnovah, kakor so navedene v proglasu DFDL. **Smatram, da so te osnove sprejemljive za slehernega poštenega Slovenca, kajti pri tem proglasu nismo imeli pred očmi osebnih interesov ali interesov kakšne ožje skupine ali skupinice, temveč edino le življenjske interese našega ljudstva, ki bo le z združenimi silami in z moralno oporo matičnega naroda lahko kljubovalo tistim silam, ki bi mu rade še nadalje odrekale enakopravno življenje. Zato smo prepričani, da se bodo našemu pozivu na enotnost pridružili vsi koroški Slovenci, ki jih preveva ista misel potrebne skupne borbe za priznanje naše enakopravnosti v Avstriji."**

Ko je govornik v nadaljevanju na široko razpravljal o načrtih, perspektivah in možnostih za našo gospodarsko okrepitev in pri tem pokazal tudi že na delne uspehe v tej smeri, ki so vidni v delu našega zadružništva in Slovenske kmečke zveze, je na koncu ponovno poudaril, da sta slovenstvo in enotnost brez vsebine prazni frazi. „Zgolj — slovenstvo brez vsebine je šovinizem, v katerega bi nas radi prisilili predvsem nemško-nacionalni krogi Steinacherjevega kova z jasnim namenom, da čim bolj zožijo krog Slovencev tudi v nacionalnem pogledu ter tako utemeljijo germanizacijo, češ, saj je Slovencev na Koroškem tako malo, da ni vredno, ozirati se na njihove zahteve.

Mi pa se zavedamo, da je treba združiti čim več naših ljudi, predvsem tudi tiste, ki zahtevajo poleg lepih besed tudi še kos vsakdanjega kruha. Celo še več, mi se zavedamo tudi, da mnogi Slovenci zaradi svoje gospodarske odvisnosti ne grejo z nami in jih zato ne obsojamo enostavno kot slabiče, sebe pa postavljamo v pozo narodnih junakov. Le eden ostane doma na kmečkem posestvu in je kolikor toliko neodvisen, štiri, pet in več pa jih mora od doma s trebuhom za kruhom. Vsi ti ne morejo živeti od meglenega slovenstva temveč zahtevajo več. Če so številni odšli zaradi tega od nas, potem je temu kriva tudi nekdanja predvojna ozkonacionalna politika, ki se je izživljala le prečesto zgolj v narodnih frazah. Treba je resnici pogledati v oči in se zavedati, da je nepremišljeno postavljanje posameznih paničarjev, češ, če ne bomo dobili Slovenci svojega mandata v deželni zbor, smo Slovenci likvidirani za vse večne čase. Komaj minula težka preteklost je pokazala, da smo bili in ostali Slovenci na Koroškem celo tedaj, ko so formalno in dejansko likvidirali naš življenj. Tako bo tudi v bodoče: ljudstvo ni stranka in vsako istovetenje našega ljudstva z eno samo stranko je zgrešeno in nevarno!

Naš poziv na enotnost je zato treba tudi pravilno razumeti; nočemo biti združenje šovinistov temveč hoče biti naša enotnost — strnjenost resničnih zagovornikov koristi našega ljudstva. Zato dajemo tej enotnosti in slovenstvu vsebino, ki je borba za enakopravnost našega človeka na gospodarskem, kulturnem in narodnostnem področju z najtesnejšo naslonitvijo na matični narod. Ta naša borba ni in noče biti šovinistična, še manj iredentistična, temveč je nasprotno pot do tako potrebnega iskrenega sožitja med obema narodoma v deželi. Kot avstrijski državljani slovenske narodnosti pa želimo in se borimo še preko tega za čim boljše odnose med našo državo in sosedno Jugoslavijo, med avstrijskim ljudstvom in našim matičnim narodom in vsemi jugoslovanskimi narodi sploh, zavedajoč se, da nam bodo dobri odnosi samo koristili, koristili ne samo nam, temveč tudi prizadetim narodom samim, koristili pa bodo tudi veliki želji vsega poštenega sveta — miru! Naša enotnost na teh osnovah bo nedvomno tudi v korist prizadevanju avstrijskih demokratov in delovnih ljudi za pravičnejši gospodarski in družabni red v Avstriji, ki mora zagotoviti ne le našemu ljudstvu temveč vsem delovnim ljudem socialno pravičnost in vsestransko enakopravnost. **V pričakovanju, da se bodo na teh osnovah združili vsi zavedni koroški Slovenci, smo lahko prepričani, da bomo strnjeni dosegli tudi svojega zastopnika v deželni zbor! Naloga Vas in nas vseh je, da delamo in gradimo tako in samo tako enotnost!"**

V sledeči živahni diskusiji so navzoči brez razlike pritrdili izvajanjem govornika in izrazili upanje, da se bo tudi Narodni svet koroških Slovencev pridružil naporom za enotnost. Ostre besede so padle proti belogardistom, ki iz zasleplenega in tudi iz zavestnega sovraštva do domovine, iz katere so bežali, skušajo na Koroškem nadaljevati s svojim razbijaškim delovanjem. „Proč z belogardisti in koroški Slovenci bomo enotni in strnjeni!" je izseljenec naslovil poziv na ljudi, ki svoj list dajejo na razpolago tem sovražnikom resnične slovenske enotnosti.

O Avstriji bodo govorili

Peruanski predstavnik v političnem odboru generalne skupščine OZN je predlagal, naj bi se začela razprava o avstrijskem problemu takoj po zaključku debate o Maroku, ki je sedaj v teku. Peruanski predstavnik je svoj predlog utemeljil z „mednarodnim pomenom avstrijskega problema".

S 37 glasovi proti 5 glasovom sovjetskega bloka (13 delegacij se je glasovanja vzdržalo) je bil peruanski predlog sprejet in bo tako prišlo do debate o Avstriji verjetno še tik pred prekinitvijo zasedanja generalne skupščine preko praznikov.

Sovjetski delegat je ponovno izjavil, da je avstrijsko vprašanje stvar štirih zasedbenih oblasti ter da Združeni narodi s tem vprašanjem nimajo nobenega opravka, niti legitimacije, da bi o njem razpravljali. Arabske države, ki so se glasovanja vzdržale, pa so to verjetno storile zaradi tega, ker se bo morala skrajšati debata o Maroku zaradi debate o Avstriji, ne pa zato, ker morda ne bi želele avstrijske neodvisnosti in svobode. To je poleg tega, da je izrazil svoje zadovoljstvo nad sklepom političnega odbora, ugotovil avstrijski zunanji minister Gruber, ki še vedno čaka v New Yorku, da bo lahko prisostvoval debati o Avstriji.

Volilna propaganda v deželnem zboru

Vsako zasedanje „ljudskih predstavništev" v predvolilnem času je doslej še vedno in bo vedno služilo volilni kampanji, to pa še bolj, če je na takem zasedanju govora o gospodarjenju. Tudi na zadnjem zasedanju koroškega deželnega zbora dne 15. t. m. je bilo tako. Kratkemu poročilu o deželnem proračunu za prihodnje leto — prvi točki dnevnega reda — so v tako imenovani generalni debati sledili časovno in v stvari široko raztegnjeni govori poslancev posameznih strank, ki bi mnogo bolj spadali na strankarska volilna zborovanja kot pa v deželni zbor.

Vsak govornik je le najmanjši del svojega govora posvetil dejansko deželnemu proračunu, ki za 1953 predvideva skupnih rednih in izrednih dohodkov nekaj manj kot 229 milijonov šilingov, dočim bodo predvideni redni in izredni izdatki dosegli več kot 268,5 milijona šilingov, v katerih je vračunanih tudi okoli 24 milijonov za omilitev stiske; to se pravi, da bo skoraj 40 milijonov šilingov primanjkljaja.

Edini kominformistični poslanec Tschofenig je ponavljal le vse to, kar smo že davno čitali, odnosno kar vsak dan lahko čitamo v „Wahrheit und Volkswille" o „vojnem mezdnem davku", o „dobrodelnosti" USIA-obratov za korist avstrijskega gospodarstva predvsem pa proti brezposelnosti, o predvojnih dolgovih, ki jih je avstrijska vlada Figl-Schärf baje voljna še enkrat plačati, čeprav jih je že enkrat poravnal tretji rajh itd. Saj je dejansko pokazal na nekatere resnične nedostatke v avstrijski gospodarski politiki, vendar ne s konstruktivnim marveč zgolj s propagandnim, volilno-kričaškim namenom, ki s proračunsko debato res nima mnogo skupnega.

Tudi ÖVP-jevski govornik Gruber je imel predvolilni propagandni govor, v katerem je označil za dobro le vse to, kar je ali dejansko ali baje storila v zadnjih letih ÖVP. Seveda je omenil „vzorno" kmetijsko šolstvo, pri katerem pa slej ko prej „pozabljajo" na potrebo slovenske kmetijske šole. V ostalem pa je pridigoval na primer o razlikah v življenjskem standardu ameriških in sovjetskih delavcev ter mlatil druge slične fraze, ob katerih se je dolgočasil ves deželni zbor in so ga ignorirali celo njegovi strankarski pristaši, ki so za manj ali več časa zapuščali dvorano. Iz njegovih čenč izluščiti ÖVP-jevsko stališče do dejanskega proračuna je bilo prav tako težko, kot je težko verjeti v ÖVP-jevsko iskrenost, ko sentimentalno zatrjuje svoje skrbi za dobrobit delovnih množic, ki se jim hoče prikupiti za prihodnje volitve.

Nekoliko bolj se je bavil s posameznimi postavkami deželnega proračuna socialistični poslanec Sima. Ta je vsaj zavzemal stališče k postavkam, čeprav je ravno tako tu pa tam zašel v snov, ki ima manj opravka s proračunom kakor pa s predvolilno kampanjo. Posebno zanimive so napram prejšnjim letom povečane postavke za gradnjo stanovanj (11 milijona šil.), za zboljšanje cest, za nadaljnjo izobrazbo učiteljstva itd. Z ozirom na deželni proračun, še bolj pa z ozirom na bližajoče se volitve je Sima označil zagotovitev eksistence vsem slojem delovnih ljudi kot osnovni temelj socialistične deželne politike.

Tokrat kot zadnji je govoril VdU-jevec Skrienzi v svojem običajnem tonu tako, da ni bilo brez vsega mogoče ugotoviti, ali hoče res pohvaliti ali pa le zafrkniti socialistično politiko v deželi.

Razen kominformista so vsi govorniki izjavili, da bodo njihove frakcije glasovale za deželni proračun v predloženem sestavu. Končno je deželni zbor soglasno odobril resolucijo, ki zahteva od deželne vlade, naj izposluje pri zvezni vladi proglasitev Koroške za „ozemlje v stiski" (Notstandsgebiet). — Sejo deželnega zbora so nadaljevali še v torek s podrobno debato o posameznih delih proračuna ter jo še enkrat prekinili. Kaj so obravnavali na včerajšnjem nadaljevanju seje deželnega zbora, nam do zaključka redakcije še ni bilo znano.

Nov jugoslovanski poslanik na Dunaju

Iz poročil jugoslovanskih časopisov je razvidno, da je avstrijska vlada potrdila Dragomira Vučiniča za novega jugoslovanskega izrednega poslanika in pooblaščenega ministra na Dunaju. Novi jugoslovanski poslanik na Dunaju bo prevzel svoje mesto v prvi polovici meseca januarja, dosedanji jugoslovanski poslanik v Avstriji Viktor Repič pa bo nastopil novo službeno mesto v ministrstvu za zunanje zadeve FLRJ.

Novi jugoslovanski poslanik na Dunaju Vučinič ima mnoga visoka odlikovanja in Partizansko spomenico ter je bil do sedaj načelnik evropskega oddelka v zunanjem ministrstvu in je sodeloval kot član jugoslovanske delegacije na zasedanju UNESCO leta 1950 v Florenci in leta 1951 v Parizu. Letos pa je bil vodja jugoslovanske delegacije pri pogajanjih v Gleichenbergu, kjer sta se Avstrija in Jugoslavija načelno sporazumeli o obmejnem prometu in o vprašanju dvolastniških posestev.

Volitve v Gorici

Po uradnem sporočilu iz Rima so rezultati volitev v občini Gorica naslednji: Demokristjani 26 mandatov, MSI (neofašisti) 4, PSDI (socialisti) 2, Demokratična fronta Slovencev 2, Slovenska demokratska zveza 2, Ezuli (italijanski emigranti) 1, monarhisti 1, PLI (liberalci) 1, PRI (republikanci) 1, neodvisni 1, kominformisti 1. Demokratična fronta Slovencev je dobila 1.523 glasov.

Grčija proti italijanskim klevetam

Grško ministrstvo za zunanje zadeve je dementiralo poročila atenskega dopisnika treh italijanskih listov, ki so trdili, da namerava Grčija odložiti rešitev vprašanja svojega sodelovanja z Jugoslavijo, dokler Jugoslavija ne uredi svojih odnosov z Italijo. Italijanski listi so tudi trdili, da Grčija tako ravna zaradi napovedanega obiska predsednika italijanske vlade v Atenah. Grško ministrstvo za zunanje zadeve poudarja, da vodi Grčija miroljubno in prijateljsko politiko z vsemi svojimi sosedi, ki imajo iste želje in namene.

Slovenski oktet je zadivil poslušalce

Dolgi vrsti kulturno-umetniških gostovanj iz Slovenije oziroma Jugoslavije, ki so mnogo doprinesla k razvoju dobrososedskih odnosov med obema državama, se je zdaj pridružilo tudi nadvse dobro uspelo gostovanje znanega Slovenskega okteta iz Ljubljane, ki je na povabilo Slovenske prosvetne zveze priredil preteklo soboto in nedeljo nepozabne koncerte narodnih in umetnih pesmi v Celovcu, Borovljah in Žitari vesi. Že danes lahko trdimo, da so si pevci Slovenskega okteta povsod, kjer so gostovali s svojim edinstvenim programom, osvojili srca poslušalcev, kar bo nedvomno le še poglobilo strpno sožitje obeh narodov v deželi.

V Domu glasbe v Celovcu

V soboto zvečer je oktet nastopil v celovškem Domu glasbe, kjer so se zbrali tudi mnogi predstavniki koroškega javnega in kulturnega življenja, med njimi jugoslovanski konzul v Celovcu legacijski svetnik Mitja Vošnjak s člani konzulata, deželni glavar Ferdinand Wedenig, kulturni referent koroške deželne vlade dvorni svetnik Heinzel, — celovški župan se je oprostil zaradi službene odsotnosti in poslal zastopnika —, koroški pisatelj prof. Josef Friedrich Perkonig, številni zastopniki celovških pevskih društev in seveda veliko število celovških Slovencev. Navzoči pa so bili tudi iz drugih krajev, tako je iz Velikovca prispel predsednik Demokratične fronte dr. Petek, koncerta se je udeležil tudi pevovodja in harmonizator Pavle Kernjak s Trebinje, prišli so iz Kotmare vesi, Vetrinja in celo iz daljne Zilje ter drugih krajev.

Izvajanje obširnega programa je presegalo vsa pričakovanja: celovška publika je morda razvajena, toda nad petjem Slovenskega okteta je bilo vse presenečeno. Lahko rečemo, da take dovršenosti v podajanju še nismo doživeli. Težko je reči, kaj zasluži večji poudarek, ali notranja skladnost zbora, ali podajanje posebne glasovne borbe pri posameznih pesmih, mogoče lagodnost in neprisiljenost, s katero so umetniško dognano izvajali spored, kar je včasih mejilo že na virtuoznost. Posebna odlika pa je vsekakor v doživetosti interpretacije, ki človeka naravnost zgrabi in se je ravno tukaj treba posebej spomniti mojstrske sposobnosti dirigenta prof. Janeza Boleta, ki iz pevca izvabi vse njegovo notranje občutenje. Prav tako pa sta pri slehernem članu okteta vzbujala pozornost jasna dikcija in popolna fonetika, da so bili prehodi iz decrescendo v crescendo od piano do pianissimo izvedeni z vso preciznostjo; tudi v najvišjih legah so zaplavali po dvorani najbolj čisti naravni glasovi.

Posebej je treba še omeniti, da so člani okteta vsak zase tudi dovršeni solisti in so zato že davnaj prestopili meje običajnih zborovskih pevcev. Kljub temu ali prav zato pa je njihova posebna odlika v zlivanju glasov v tako dovršeno harmonično celoto, ker imata solopetje na eni in zborovo petje na drugi strani pač svoje posebne zahteve in lastnosti.

Spored je obsegal v prvem delu umetne pesmi, katerim so sledile narodne iz Bele Krajine, Makedonije, Dalmacije, Srbije in naposled iz Koroške in širše Slovenije. Mnoge izmed pesmi vsebujejo solospeve, v katerih je bilo mogoče občudovati posebnosti posameznih pevcev, kar je za ljubitelje petja vsekakor pomenilo višek užitka. Kakor mogočni akordi himne je za uvod zadonela z odra Aljaževa pesem „Triglav", takoj nato pa je v Nedvedovi „Popotnikovi pesmi" potožil mehki tenor — Gašper Dermota, prvi tenor ljubljanske Opere — svoje domotožje. Pesmi „Tam, kjer pisana so polja" (Bučar) so sledile Tomčeve „Svatske pesmi", kjer so med belokranjskimi narodnimi povezane tudi hrvatske pesmi, tukaj udomačene še iz časov Uskokov. Mirkova glasbena mojstrovina „Na trgu" je napravila poseben vtis s soli, medtem ko je Försterjev „Spak" navdušil s svojo baladno vsebino iz ribiškega življenja in s svojo živahnostjo demonstriral izrazito nasprotje mehki čustveni pesmi „Bolen mi leži" (Simoniti, makedonska narodna), pri kateri je publika zastrmela nad edinstveno čistostjo solospeva prvega tenorista ljubljanske Opere Janeza Lipuščka, ki je bil lani na evropskem tekmovanju v Belgiji nagrajen s 1. nagrado. Tudi naslednja dalmatinska narodna „Plovi, plovi" (Simoniti) je v svoji romantični slikovitosti pokazala melodično dovršenost tako posameznega pevca kakor celotnega zbora, medtem ko je Mirkovo srbsko „Kolo", ki se stopnjuje do živahnega fortissima, posebej izražalo železno disciplino pevcev in močno roko nevidnega dirigenta.

V drugem delu so pevci nastopili v slovenskih narodnih nošah in s pesmijo „Šel sem čez gmajnico" (Dev) ustvaril razpoloženje za Švikaršičevo „Pojdam v Rute", eno izmed najlepših koroških narodnih pesmi, v kateri se je zlivala vsa milina tenorja (J. Lipušček) in v oči marsikaterega poslušalca so se ukradle solze ganjenosti. Maroltova „Dobil sem pisemce" je prav tako kakor pesem „Je vpihnila luč" (Dev) spev z izrazito narodnim motivom, ki se je zrcalil tudi v občutenem podajanju. V Kernjakovi „Ti pobič ja kna lumpej" je 2. tenorist Božo Grošelj mojstrsko izvedel svoj solo in žel priznanje tudi s strani harmonizatorja, katerega so navzoči še posebej slavili. Maroltova „Furmanska" je pomenila spet prehod k veselejšim motivom, kjer je v pesmi „Kaj bi jaz tebi dal" (Marolt) še enkrat zadivil poslušalce s svojim tenorjem Gašper Dermota. Za zaključek sporeda pa sta v Maroltovi „Ribniška" prišla do brilantne veljave še baritonist Tone Kozlevčar ter 2. basist Tone Petrovčič.

Po končanem sporedu so poslušalci vedno spet in spet zahtevali na oder pevce, ki so na splošno željo dodali še pesmi „Mlatiči" in „Mrzel veter", v katerih zadnji je občutno zapel solo baritonist Roman Petrovčič.

Koncert v Borovljah

Če je bilo na koncertu v Celovcu v sobotnih večernih urah zaradi dežja videti poleg celovških Slovencev od nemške strani le izbrano publiko, ki ima zanimanje za glasbo, je koncert v nedeljo popoldne v Borovljah privabil številne udeležence brez razlike narodnosti, ki so skoraj napolnili prostorno mestno kinodvorano. Med uglednimi gosti so bili šef Urada za zvezo FLRJ v Celovcu legacijski svetnik Mitja Vošnjak, ataše Milan Samec, župan mestne občine Borovlje ravnatelj glavne šole Josef Lang, inšpektor za dvojezične šole vladni svetnik Lorenc Just in številni predstavniki javnega življenja v Borovljah. Slovenski poslušalci so prišli tudi z gorskih Sel, iz Šmarjete in od Št. Jakoba dol skoraj z vseh vasi našega Roža. Celo iz Loge vesi je bilo videti naše ljudi. In niso prišli zastonj, nagrajeni so bili od Slovenskega okteta z umetnostno podanim petjem, da se je stopnjeval val navdušenja od melodije do melodije. Borovljanci so znani dobri pevci in so tudi gostovali v Ljubljani. Ob tem koncertu pa so brez zavisti priznavali: „Še in še naj pridejo in spet bomo napolnili dvorano" so izjavljali obiskovalci ob koncu globoko vzhičeni in polni hvaležnosti do umetnikov-pevcev.

V Žitari vesi je bila dvorana mnogo premajhna

Nič manjši ni bil uspeh večernega koncerta v Žitari vesi. Od vseh strani so prišli naši ljudje: iz visokih Kort, iz Železne Kaple, iz Globasnice, iz Dobrle vasi in jasno iz vse žitrajske okolice. Veliko premajhna je bila dvorana novega Prosvetnega doma, da bi sprejela vse ljubitelje naše pesmi in številni domačini in okoličani so se morali umiti, v kolikor niso že prej doma zvedeli, da je dvorana prenapolnjena.

Ko so po pozdravnih besedah predsednika SPZ tov. dr. Francija Zwittra, ki je poudaril dvojni pomen gostovanja odličnega Slovenskega okteta na Koroškem, po eni strani kot manifestacija kulturne enotnosti vseh Slovencev in po drugi strani kot obisk v plemeniti službi kulturne izmenjave in medsebojnega spoznavanja slovenskega in avstrijskega ljudstva, nastopili gostje in zapeli prve akorde, je kljub silni gneči umolknila vsa publika in bila samo še uho, ki je hvaležno sprejemalo vse lepoto slovenske melodije. Poleg burnega aplavza je bila marsikatera solza sreče nagrada velikim pevcem in umetnikom. Menda še nikdar naši ljudje niso bili tako zavzeti kot ob tem koncertu, ki je bil za naše ljudstvo in za odlične goste višek doživetja. Ljudje se kar niso hoteli raziti in so še po koncertu ostali v dvorani, kjer so potem še pozno v noč sedeli skupaj z gosti v pomenku in veselem razpoloženju. Šentvidski in gališki pevski zbor sta ob tej priložnosti zapela pod vodstvom tov. Pevcarja in tov. Hanzija Kežarja gostom svoje domače pesmi, gostje pa so jih obdarili za slovo še enkrat s svojo pesmijo.

Gostovanja Slovenskega okteta koroški Slovenci nikdar ne bomo pozabili!

Anglo-ameriška uprava v Trstu potrjuje fašistične zakone

Da bi v coni „A" Svobodnega tržaškega ozemlja čim bolj in čim prej zatrli slovenski življenj in njegove težnje, pride iredentistom vse prav. V Rimu se šopirijo hujskaški govorniki, časopisi vseh barv razpihujejo mržnjo, v Trstu pa njihovi vneti hlapci izpolnjujejo po fašističnih vzorih italianske šovinistične naklepe.

Včasih v ozadju, večkrat pa tudi javno podpira tako protislovensko politiko še zavezniška vojaška uprava v Trstu. Prav v zadnjih dneh imamo tak primer, da hoče ZVU roko v roki z iredentisti zatreti še enega izmed zadnjih ostankov enakopravnosti Slovencev na Tržaškem — dvojezične napise v vaseh, kjer v pretežni večini prebivajo Slovenci.

Izginiti bi morala stara slovenska imena Devin, Nabrežina, Štivan, Sesljan (o katerem smo že poročali) in druga. Pokopati hočejo določila mirovne pogodbe iz leta 1947, v kateri so bile zajamčene pravice tudi slovenskemu jeziku, na dan pa so privlekli zločinski fašistični zakon iz leta 1923, ki prepoveduje uporabo slovenskih imen. Najprej je hotel ta ukaz iz Rima izpolniti zakrknjeni sovražnik Slovencev predsednik cone Palutan.

Tržaški Slovenci in prebivalci prizadetih občin so ogorčeno protestirali. V vseh krajih cone „A" so solidarno vstali proti tej najnovejši provokaciji in diskriminaciji. Poveljnik angloameriške vojaške uprave general Winterton je dobival pisma in resolucije iz Devina, Sesljana, Zgonika, Repentabora, Doline, Milj in od slovenskih organizacij v Trstu. Društvo slovenskih pravnikov v Trstu na primer mu je pisalo: „Angloameriška vojaška uprava naj izpolni vse svoje obveznosti in odpravi fašistične zakone, ki so bili uvedeni izključno na škodo slovenskega prebivalstva in zato, da bi spremenili etnično podobo teh krajev."

Ko pa se je pri generalu Wintertonu zglasila delegacija občinskega odbora Devin-Nabrežina, je na splošno začudenje **poveljnik zavezniške vojaške uprave potrdil veljavnost fašističnih zakonov** — tako pa očitno dal proste roke iredentističnim zločinskim nakanam.

To pa še ni bilo vse. V petek minulega tedna je general Winterton poklical k sebi župana občine Devin-Nabrežina ter mu velel, naj zamenja napise tako, da bodo v skladu s fašističnim zakonom iz leta 1923.

Na sestanku občinskih svetovalcev — predstavnikov vseh političnih skupin v devinsko-nabrežinski občini so odklonili odstranitev dvojezičnih napisov ter s tem izpolnitev zapovedi generala Wintertona, ki se je skliceval na zakon, katerega je nekoč predlagal in podpisal sam Mussolini.

Pa tudi po vsej Sloveniji vlada ogorčenje nad Wintertonovo zapovedjo in še zlasti v jugoslovanski coni STO, kjer je izvršilni odbor Slovensko-italijanske antifašistične unije sklenil resolucijo, v kateri na koncu poziva vlado FLRJ, naj postavi to vprašanje pred OZN, da bi končno prenehale žalitve in krivice, prizadejane Slovencem v coni „A" Svobodnega tržaškega ozemlja.

Protestne izjave proti tej najnovejši diskriminaciji slovenskega življa na STO po poveljniku zavezniške vojaške uprave so podali tudi sekretar CK KP STO Eugenio Laurenti, podpredsednik Glavnega odbora OF za Tržaško ozemlje dr. Jože Dekleva ter številni javni delavci, Slovenci in pošteni, napredno misleči Italijani.

Mar zmaga svobodoljubnih narodov proti fašizmu v pretekli vojni, v kateri so sodelovali tudi tržaški Slovenci, dopušča nova razraščanja zločinskih metod Mussolinijeve in Hitlerjeve dobe? Sramotni madež dvajsetega stoletja — fašizem — moramo s skupnimi močmi popolnoma likvidirati. Zato zahtevamo konec v raznarodovanju Slovencev.

PO ŠIRNEM SVETU

Bern. — Zvezna skupščina Švice je izvolila dosedanjega notranjega ministra Philippa Etterja za zveznega prezidenta Švice za leto 1953. Dosedanji minister za gospodarstvo Rudolf Rubattel pa je postal namestnik prezidenta za prihodnje leto.

Kairo. — Polkovnik Šišakili, podpredsednik sirijske vlade in načelnik generalnega štaba sirijske vojske se je dvakrat sestal s predsednikom egiptovske vlade generalom Naguibom. Šišaklijev obisk Egiptu je namenjen tesnejši povezavi med Sirijo in Egiptom in za določitev skupnega stališča nasproti politiki, ki jo vodijo velesile na Srednjem vzhodu.

New Delhi. — Predsednik laburistične stranke in vodja britanske opozicije Clement Atlee bo obiskal Indijo v začetku januarja. Atlee bo med svojim obiskom v Indiji obiskal predsednika indijske vlade Nehruja in druge ugledne državne funkcionarje.

Beograd. — Jugoslovanska vlada je dovolila imenovanje novega italijanskega izrednega poslanika in pooblaščenega ministra v Beogradu g. Francesca Paola Vanni d'Archirafija. Novi italijanski veleposlanik v Beogradu je po rodu iz Palerma in je v diplomatski službi od leta 1924.

Ženeva. — Izvršilni odbor Zveze društev Rdečega križa je sklenil, da bo prenehal z nadaljnjimi napori za repatriacijo grških otrok, ki žive v vzhodnoevropskih državah. Odbor bo skupno z Mednarodnim Rdečim križem izdelal načrt za repatriacijo grških otrok, ki žive v Jugoslaviji.

Istambul. — Prihodnji petek bo prišla v Beograd na prijateljski obisk k Jugoslovanski ljudski armadi turška vojaška delegacija, ki jo vodi general Ismail Hakki Tunaboilu.

New York. — Eisenhower se zopet nahaja v ZDA. Vrnil se je s svojega potovanja v Korejo. Novoizvoljeni predsednik ZDA ni hotel komentirati svojega obiska na korejskem bojišču. Na njegovi poti so ga spremljali bodoči minister za zunanje zadeve John Foster Dulles in minister za notranje zadeve Douglas MacKay.

Brezuspešni abesinsko-italijanski razgovori

Razgovori med abesinsko delegacijo v Rimu in predstavniki italijanske vlade glede italijanskih reparacij, ki jih je Italija dolžna plačati Abesiniji, trajalo že ves mesec, toda niso pokazali še nobenih uspehov. Abesinska delegacija zagovarja stališče, da mora Italija izplačati reparacije v gotovini ne glede na vrednost zaplenjenega italijanskega premoženja v Abesiniji. Predstavniki italijanske vlade pa so hoteli vrednost konfisciranega premoženja vključiti v reparacije.

Z mirovno pogodbo je bilo določeno, da mora Italija izplačati Abesiniji 25 milijonov dolarjev na račun reparacij, toda abesinsko predstavništvo zahteva od Italije, da plača tudi odškodnino za vojno iz leta 1935 in da povrne vse dohodke iz davkov, ki jih je pobirala v Abesiniji za časa okupacije.

Zveza slovenskih izseljencev poziva

vse svoje člane, da, v kolikor tega še niso napravili, takoj vložijo prošnjo za izstavitev tako imenovane izkaznice za žrtve fašizma (Opferausweis), ker tozadevni zakon s koncem tega leta, to je z 31. decembrom 1952, zgubi svojo veljavnost. Ponovno opozarjamo, da po tem roku ne bo več mogoče vlagati takih prošenj. Potrebne tiskovine kakor tudi vsestranska pojasnila dobite pri Zvezi slovenskih izseljencev, Celovec, Gasometergasse 10.

Odbor.

OBVESTILO

Zaradi praznikov izide naslednja številka „Slovenskega vestnika" namesto v soboto prihodnji torek.

S knjižnega trga

MLADI ROD

II. letnik, štev. 2—3

Spet ima naša šolska mladina v rokah novo številko „Mladega rodu", tokrat kot dvojno številko za december in januar.

Drobna pisemca, ki jih uredništvo objavlja na treh zadnjih straneh pod rubriko „Mladina piše . . .", najbolj zgovorno razodevajo, kako si je znal „Mladi rod" v teku svojega enoletnega izhajanja utreti pot do naše uka in izobrazbe željne mladine, zlasti one, ki se oblikuje in vzgaja v ljudsko šolskih klopeh in kateri je ta mladinski mesečnik v prvi vrsti namenjen. „Zelo se veselim „Mladega rodu", zelo se nam dopade, vsi ga z veseljem beremo, vsak mesec težko čakam na naš mesečnik, rad ga čitam in se izobrazujem v materinem jeziku", tako in slično se v čedalje večjem številu oglašajo posamezni mladi bralci in tudi celotni šolski razredi iz najrazličnejših krajev, ter s preprosto besedo izražajo veselje, da imajo svoj list, čigar pomen je toliko večji, ker mora še vedno nadomeščati vrzel, ki je šolske oblasti še niso odpravile s tem, da bi končno že poskrbele za izdajo potrebnih in primernih slovenskih učnih knjig.

Tudi tokratna številka je privlačna vsled pestrosti, s katero se vrstijo pesmi, pripovedke, basni in pravljice, poučni in vzgojni spisi, življenjepis, uganke in križanke, vse pa živo ilustrirano s slikami, da je list prijetna paša tudi za bralčevo oko.

Da bi uredništvo opogumilo in navdušilo čim več mladih bralcev za sodelovanje pri listu, je razpisalo lepe knjižne nagrade za najboljše spise. Želeti je, da bi se nagradnemu tekmovanju odzvalo čim več mladih naročnikov in bralcev.

Da je „Mladi rod" močno priljubljen tudi med starejšimi ljudmi, smo se lahko že večkrat prepričali v razgovoru z naročniki „Slovenskega vestnika". Ni še dolgo tega ko je naše uredništvo sprejelo od naše zveste sotrudnice z Gur daljši dopis, v katerem izraža priznanje in pohvalo tudi izdajatelju in uredništvu „Mladega rodu". Takole piše naša dobra in zavedna svetovalka in sodelavka: „Povejte mi, kdo urejuje „Mladi rod". List je tako dober, da bo vzpodbudil vsakogar, da bo bral in razmišljal. Poznam hiše, kjer ni prej miru, dokler ni staro in mlado vse prebralo. Starši skrbno pazijo, da ne bi kdo lista pomazal ali raztrgal. Veliko pohvale slišim od sicer tudih in zgaranih ljudi. Želela bi samo še, da bi tudi šola povsod priznala veliki trud in da bi nihče ne uničeval tega, kar se s toliko skrbjo gradi."

KOLEDAR

Četrtek, 18. december: Gracijan
Petek, 19. december: Urban V.
Sobota, 20. december: Evgenij in Makarij
Nedelja, 21. december: Tomaž ap.
Ponedeljek, 22. december: Demetrij

SPOMINSKI DNEVI

18. 12. 1737 — Umrl v Cremoni italijanski izdelovalec violin, slavni mojster Antonio Stradivari — 1829 Umrl francoski prirodoslovec Jean de Lamarck.

19. 12. 1828 — Rojen v Lešah jezikoslovec in narodni buditelj Anton Janežič

22. 12. 1779 — Umrl slovenski prekmurski protestantski pisatelj Štefan Küzmič — 1946 v New Yorku svečano otvorjen Jugoslovanski narodni dom.

Koroški velesejem 1953 pripravljajo

Velesejmski odbor je pri pristojnem ministrstvu dosegel popolno odobrenje za priznanje koroškega velesejma in je tako Celovec uvrščen v vrsto avstrijskih velesejmskih mest kakor Dunaj, Graz, Innsbruck in Dornbirn. Velesejmski odbor je že tedne zaposlen s pripravami za velesejem, ki je v letu 1953 določen med časom od 6. do 16. avgusta. V okviru velesejma je že predvidena vrsta posebnih razstav, med temi tudi razstava ministrstva za trgovino in obnovo „služba ljudstvu". Še večji obseg kakor letos bo prihodnje leto zavzemala posebna razstava „les".

Vključitev Celovca v vrste velesejmskih mest predvideva tudi večje možnosti za dodelitev kontingentov za inozemske velesejmske udeležnike. Predvsem pa pričakujejo na velesejmu udeležbo vsega koroškega gospodarstva. Velesejmskemu odboru še dozdaj, kljub pomoči države dežele in celovške občine, ni uspelo, da bi dobil na razpolago nekdanji sejmski prostor in bodo morali tudi prihodnji velesejem namestiti, kakor zadnja leta, spet provizorično.

Velikovec

Minuli poneneljek se je v Velikovcu v Mlinskem grabnu igral sedemletni šolar Walter Rosenzopf z eksplozivnimi predmeti, ki jih je našel v bližini domače hiše. Med igranjem je nek predmet eksplodiral in otrok je zadobil smrtnonevarne poškodbe. Po prvi pomoči, ki jo je nudil zdravnik dr. Hollegha, so nesrečnega fanta prepeljali v nezgodno postajo „Maria Hilf" v Celovec.

Tinje

V Volmatu pri Tinjah je zadobila osemletna šolarka Matilda Šeršnik težke opekline. Deklica je hotela prestaviti s štedilnika lonec vrele juhe, pa se je spodtaknila in se polila z juho po obrazu in prsih. Deklico so morali prepeljati v bolnico v Celovec.

V naši šoli so tudi letos uredili, da dobijo šolarji opoldne toplo kosilo, kar je zelo hvalevredna naprava. Pretežni del šolskih otrok mora ostati opoldne v šoli, ki imajo tudi v ostalem zelo naporno pot domov. Vse šolarje je šolska zdravnica dr. Kloss zdravstveno preiskala in ugotovila povoljno zdravstveno stanje, samo zobje so pri mnogih otrocih v slabem stanju.

„Poskusni obed" v Pliberku - uspela prireditev

Okoli devetdeset gostov se je zbralo minulo nedeljo v prosvetni dvorani pri Brezniku v Pliberku na „poskusni obed", ki so ga pripravile tečajnice gospodinjsko-kuharskega tečaja pri Jurju v Šmarjeti pod vodstvom voditeljice Milke Wieserjeve. Med gosti smo opazili izbrano družbo naših kmetov gospodarjev, matere gospodinje, delavce in zastopnike pliberškega meščanstva. Številno so bili zastopani tudi mladi ljudje, bodoči gospodarji in nosilci slovenske misli v bodočnost. Nemala preizkušnja je bila za mlade tečajnice in voditeljico, kako bodo številni družbi ustregle z izborom izbranih jedil, serviranjem po predpisih in ostalem aranžmaju. Preizkušnjo so prestale dobro, kakor je bila med obedom in po obedu splošna sodba vseh udeležencev.

Ko so zasedli gostje okusno opremljene mize, je Mirko Kumer, p. d. Črčej na Blatu, izrekel vsem došlim dobrodošlico v imenu Slovenske kmečke zveze, ki je prirediteljica tečaja, in v kratkih besedah poudaril pomen tečajev za izobrazbo mladih gospodinj. Izrazil je veselje, da se je povabilu tečajnic odzvalo toliko ljudi, ki so izrazili s tem priznanje gospodinjsko prosvetnemu delu. Poudaril je razveseljiv pojav, da so prišli na obed zastopniki pliberških meščanov in s tem pokazali, naj se mesto in dežela med seboj izpopolnjujeta, ker sta gospodarsko med seboj povezana.

V veliko čast in radost si je Kumer štel prijetno nalogo, da je mogel v sredi domačinov pozdraviti odlične goste, namreč jugoslovanskega konzula legacijskega svetnika Mitjo Vošnjaka, Hildo Ogrisovo, predvsem pa znani Slovenski oktet iz Ljubljane, ki se je na povabilo Slovenske prosvetne zveze mudil na Koroškem in kljub tesno odmerjenemu času poklonil tudi nam svoj obisk in nam podaril izreden in nepozaben užitek.

Obisk Slovenskega okteta je dal nedeljskemu popoldnevu v Pliberku svoj pečat in s svojim nastopom v kratko odmerjenem času dal zaslutiti vsem lepoto in globino dovršeno zapete naše pesmi, ki si po teh dobrih interpretih osvaja svet. Dvorana je prisluhnila in bilo je kakor v svetišču. Hvaležni smo oktetu, ki nam je kot najlepši vložek prireditve pokazal svojo visoko pevsko znanje, kakršno le redko slišimo. Ponosni smo, da bodo ti naši rojaki v tako dovršeni obliki ponesli dragoceni zaklad slovenske pesmi preko oceana in ga posredovali Slovencem v Ameriki in ameriškemu ljudstvu, kjer jih čaka že vrsta razprodanih dvoran.

Buren, dolgotrajen in navdušen aplavz in praznično srečni obrazi vseh poslušalcev, ki jih je oktet tako bogato obdaril, naj bodo pevcev majhna odškodnina za obisk tudi v Pliberku.

Urica, ki so jo prebili med nami, je prekmalu potekla in posloviti so se morali, ker jih je spored nastopov klical še v Borovlje in Žitaro ves. V imenu vseh hvaležnih gostov se je oktetu za obisk zahvalil Lovro Potočnik ter jim želel na njihovi nadaljnji poti vse najboljše in enake uspehe.

Kar pa so dekleta tečajnice servirale na mizo in sicer servirale spretno in brezhibno, je bilo dobro in okusno. Vsi udeleženci so našli primerne besede, s katerimi so izražali svoje priznanje. Brhka, smejoča se in dobre volje dekleta, vse po vrsti od Lenčk, Gretke, Marie, Lize, Katrce, Francke, Tilke, Pavle, Johance so bile upravičeno ponosne, da so se zares nekaj naučile in nekaj znajo, kajti toliko ljudem naenkrat postreči ni malenkost. Vse so svoje naloge lepo in v zadovoljstvo vseh zmagale in tudi voditeljica se uspeha lahko veseli.

Po posrečeni preizkušnji „poskusnega obeda" se gostje, ki so se jim pridružili še mnogi drugi, še dolgo niso podali domov, marveč so zasedli prostore Breznikove gostilne in preživeli med seboj še urice v najboljšem razpoloženju.

Slovenska kmečka zveza naznanja:

Vabilo

Na Štefanovo, dne 26. decembra 1952 bo v Pliberku pri Brezniku

GOSPODINJSKO-KUHARSKA RAZSTAVA

ob zaključku gospodinjsko-kuharskega tečaja pri Jurju v Šmarjeti.

Spored:

1. **Gospodinjsko-kuharska razstava** bo odprta od 8. do 14. ure;
2. popoldne ob 14.30 uri kulturna prireditev: **vesela igra, venček narodnih pesmi, recitacije in**
3. **prosta zabava.**

Na razstavi hočemo pokazati uspehe našega dela in smo prepričane, da nas bodo znanci in prijatelji iz Pliberka, šmarjeških in komeljskih hribov, bližnjih in daljnjih vasi obiskali v prav obilnem številu.

K prireditvi prav prisrčno vabijo

tečajnice

Važenberk

Trinajstletni Peter, sin posestnika Andreja Blašica, je svojemu očetu pomagal preteklo soboto nalagati hlode. Kakih 30 metrov višje je bil s spravljanjem lesa zaposlen Franc Šildberger, ki ni vedel, da se imenovana dva nahajata spodaj. Nek mecesnov hlod se je pričel kotaliti in je zdrknil naravnost v Blašicev voz, kjer je zadel fanta v glavo in ga pritisnil proti zadnjemu kolesu voza. Nesrečni fant je utrpel prelom lobanje in je poškodbam na mestu podlegel.

Celovec

Nezaslišen roparski napad sta si drznila v soboto ob 17. uri zvečer dva maskirana zlikovca na kolodvorskem poštnem uradu v Celovcu. Poštni denarni promet je bil v soboto, kakor je predvsem pred bližajočimi se prazniki običajno, zelo živahen. Ob 17. uri pa končajo denarni promet in urejujejo dnevni račun. Isti čas, ko je blagajna še odprta, sta vdrla v poštni urad dva maskirana moška s pištolami v rokah. Eden od zlikovcev je v trenutku preskočil ogrado, kjer sta poslovali uradnici Bergman in Mandl, drugi pa je zavpil: „roke kvišku!" V uradu se je nahajalo več ljudi po opravkih, ki so kakor utrpnili po tem nenavadnem in nepričakovanem obisku. Poštna uradnica Mandl pa je ohranila čudovito prisotnost duha in takoj spoznala, kaj se dogaja ter se je roparju postavila po koncu, se zagnala v njega in ga obdelavala z udarci po obrazu. Ko se je uradnice oprostil, je pograbil na mizi ležeč zvitek bankovcev in spet preskočil ogrado. V tem trenutku je drugi ropar dva ali trikrat ustrelil in tako sta zlikovca izrabila splošno zmedo in pobegnila s plenom na prosto, kjer je eden izmed teh bežal v smeri avtobusne postaje v Gabelsbergerstrasse. Za gangsterjem je hitelo nekaj poštnih uradnikov in drugih ljudi in ga zasledovalo. Med begom je ropar vrgel proč ali izgubil del plena, kakih 26.000 šilingov, ki so jih pozneje pobrali na ulici. Na avtobusni postaji je zlikovcu zastavil pot poštni šofer Strasser, na katerega je ta sprožil in ga ranil na obrazu, da so ga morali prepeljati v bolnico. Lov za zločincem so nadaljevali, dokler ni izginil v temi.

Oni zločinec, ki je streljal v poštnem uradu, je bežal v Št. Ruperško cesto, kjer se je tudi izgubil v temi.

Celotni uropani plen je znašal 34.000 šilingov, med begom sta gangsterja izgubila 26.000 šilingov, tako da je ostalo 8000 šilingov plena.

Do torka se kriminalni policiji še ni posrečilo gangsterjev prijeti. Nekega moža so sicer prijeli, toda so ga morali izpustiti, ker se je izkazalo, da je nedolžen.

Železna Kapla

Iz matričnega urada povzamemo, da se je Knezu Toniju in ženi Ciliji, p. d. Tavčmanovim, rodil po nekaj letih čakanja sin naslednik in je dobil ime po očetu. Čestitamo!

NAZNANILO

Gostilna „OBIR" v Celovcu, Gasometergasse 10, je spet odprta.

V gostilni „Obir" ustrežemo vsem gostom z izbiro izbranih in negovanih pijač, dobro kuhinjo, solidno postrežbo in zmernimi cenami.

Gostilna je odprta vsak dan od 7. ure zjutraj in ker je blizu kolodvora in avtobusne postaje, je zelo pripravna že za vse, ki pridejo z jutranjimi vlaki in avtobusi v Celovec.

Za mnogoštevilen obisk v domači gostilni v Celovcu se priporoča gostilničarka

Prušnik Mara

33

„Glej ga," reče Ambrož, „volk se zna spremeniti tudi v kačo."

„Da," nadaljuje Konjski, „Tahi se, kakor slišim, baha po Zagrebu, da je bil novi ban zelo prijazen, da bo sodba pravična in da bo pravico vsakogar ščitil."

„Draškovič zna biti na vse strani gladek. Kača je kačo nadmodrila. Toda držimo se njegovega sveta, ker nam je v korist. Pojdiva povedat te novice gospej Uršuli, da se dogovorimo, recite ji tudi vi, naj bo pametna."

„Uršula najbrž že vse ve," odgovori Konjski, „moja žena je šla k njej, ko sem se jaz oglasil pri vas."

Na grajskem vrtu se je sprehajala gospa Uršula in se živahno razgovarjala z gospo Konjsko.

„Škofov načrt je zelo moder," pravi Konjska, „toda treba nam je velike previdnosti. Niti svojemu možu nisem o tem zinila niti besedice, ker je velik prijatelj Ambrožu, ki si prizadeva na vse kriplje, da bi Zofijo zvezal z Miličem, a za mladega slivarja dela tudi Marta, ta naša pokrita rihta. Naravnost torej ne smemo, ampak po ovinkih, ker ne smemo užaliti gospoda Ambroža."

„Ne morem, ne morem, duša se mi upira", odgovori Uršula in se stresa; „sem proti ženitvi s slivarjem, toda — da bi se pomirili s svojim zakletim sovražnikom, Tahijem, to se mi upira. Ne, tega ne storim nikoli!"

„Ne mislite, mati vedno le na maščevanje," mrzlo reče Konjska, „prvo je korist."

Uršula se zamisli.

„Moram priznati, korist je velika."

„Ne oklevajte torej. Marta mi je povedala cel opovest o Mogaiču, ki čepi v turški ječi. Ujemite zaljubljenega Miliča v to zanko. Tako viteško podjetje ga bo zaneslo in — po njem bo! Tako se ga bomo znebili."

„Milič je tu," reče Uršula, „bil je po opravkih pri Ambrožu, sedaj pa je pri Marti."

„Kakor nalašč!" pravi Anka in prime mater za roko, „kar zdaj se lotive dela in ga hitro opravive, da nam Ambrož ne zastavi poti."

„Naj bo," reče Uršula odločno, „Heningovci smo velikaši."

Vtem ko je gospod Konjski pravil Ambrožu važne zagrebške novice, se je na drugem koncu grada v sobi gospe Marte zabavala majhna družba. Mlada Stepkova žena je kraj mize navijala prejo, devica Zofija je pridno šivala, a gospod Milič je stal pri oknu, upirajoč oči v dekleta, ki se je vsakega dne razvijalo bolj in bolj.

„Eh, gospod Tomo," se nasmehne Marta, razpletajoč niti, „škoda, da ni noči."

„Zakaj, plemenita gospa?" vpraša mladenič.

„Ker bi začeli takoj šteti zvezde."

„Pa kaj naj govorim?"

„Posebno, kadar zagledate Zofijo, kaj ne?"

Zofija zardi, a Milič odgovori Marti:

„Kadar zagledam gospodično, ne spravim iz sebe besede. Kajneda?"

„Žalibog," odvrne Zofija, ki se je opogumila in dvignila glavico, „moram pač biti strašno strašilo, ker se me gospod Milič tako boji. Brbljam in brbljam o soncu in mesecu, a on gleda predse, kakor da nekaj išče po zemlji."

„Ne jezi se, sestrica, saj išče tebe in ne vidi ničesar drugega ko tebe. To se ti imenuje močni spol, taki so vsi junaki, toda ne skrbita otroka!" nadaljuje Marta, „jaz sem vajina izpovednica, prinesla vama bom odrešenje."

„Oh, stokrat vam hvala," de Milič, „toda vi veste plemenita gospa, da je velika muka čakati."

„Kdor potrpi, je že rešen, mladi gospod," ga pouči Marta, „ljubezen je ko oreh; zunaj ima grenko lupino, notri pa sladko jedro. Ko sem zvedela, da vi in Zofka pleteta za mojim hrbtom ljubezensko mrežo, sem se razveselila in hvalita Boga, da je gospod Ambrož na vajini strani. Potem sta pridobila tudi mene, ker sem se prepričala, da je vitez znorel, a gospodična izgubila pamet. Tu torej ni drugega leka ko: Vzemita se! Toda moja gospa mati ni toliko mehkosrčna ko jaz. Najprej je rekla „Ne!" Ko sem jo po susjegradjski bitki spet na to zadevo spomnila, ni odgovorila ničesar, pozneje pa je odgovorila: „Bomo videli!" Torej počasi! Kaplja za kapljo izdolbe kamen. Mati se bo omehčala, ker je nesrečna."

Zofija objame sestro, se joče in smeje obenem ter vzklikne:

„Sestra, zlata sestra! Huduj se name, nič ne pomaga. Hotela sem si tega človeka izbiti iz glave, toda on je močnejši in se ne da."

„Izbiti iz glave?" vpraša Milič, kakor da nežno graja dekleta. Zofija dvigne glavo, pokaže skozi smeh bele zobe, pogleda mladeniča s solznimi očmi in mu proži roko ter reče z mehkim glasom:

„Šala, šala!"

„Izbiti iz glave?" ploskne Marta z rokami, „stavim glavo, da ji ne uteče. To sem slišala, ko je govorila v snu."

„Sestra!" nežno sune Zofija Marto, ki je zardela do ušes.

Že se je hotel mladi plemič posloviti, kar vstopi v sobo vedrega lica gospa Uršula, zraven nje pa Anka.

„Anka!" se začudita sestri, „odkod pa ti?"

„Otroci," svečano začne stara Heningovka, „Anka nam je prinesla veselo vest. Gospod škof, knez Draškovič, Ankin boter, je postal ban, in če Bog da, bomo v kratkem spet zasedli svojo dedovino."

„Slava Bogu!" vzklikneta Marta in Zofija.

„Otroci," nadaljuje mati, „želim ta veseli

Nastanek časnikarskega podjetja, ki še danes uspeva

Pariški podjetnik Charles Havas je hotel dobivati najnovešje vesti iz Londona s poštnimi golobi. Parižani so se mu smejali, smejal pa se je tudi Havas, ko je svojo zamisel uresničil in ko so mu najnovejša borzna in druga poročila plačevali z zlatom. Parižani so se sčasoma privadili poštnim golobom, ki so izpolnjevali svojo nalogo natančno ko ura. Kolikšna je bila njihova zanesljivost in natančnost, so dokazali ljudje sami, ko so naravnavali ure po njih.

Ko je nekega dne stal pred poročevalsko agencijo neki tujec in videl, kako je priletel golob za golobom, je presenečeno vprašal, kaj to pomeni. „To so časnikarske race gospoda Havasa", so se muzali Parižani. In od takrat govorimo o časnikarski raci, če kaka vest ni zanesljiva.

Havas je bil prebrisan, podjeten mož. Ko je kot mladenič prišel iz Lizbone v Pariz, je Napoleonova zvezda pravkar vzhajala. In ker se je dalo že takrat od vojne zaslužiti, je postal vojni dobavitelj. Posli so uspevali, profita je imel čedalje več, blagajna se je polnila, dokler dogodki Napoleona niso odpihali. Havas je bil bolj žilav, ostal je in kar ni se mogel sprijazniti z mislijo, da se njegova blagajna ne bi več polnila. Ker pa z blagom za uniforme, s slabim mesom in še slabšim kruhom ni več mogel verižiti, je presedlal na drugo področje. Postal je „dobavitelj" poročil.

Po sedanjih pojmih je storil to kaj preprosto. Iz Nemčije in Anglije je dobival dnevnike, iz katerih je sproti strigel važnejša poročila in jih prevajal. Potem jih je ponujal francoskim časnikom in uredništva so bila vesela, da so lahko dolgočasne časnike vsaj nekoliko poživila z vestmi iz tujega sveta. Vojni dobavitelj se je prelevil v uredniškega dobavitelja. Tudi na tem položaju je bilo njegovo področje zelo široko.

Nekaj pa je Havasa motilo: časniki so bili že dokaj stari, preden so prispeli v Pariz, in marsikatera važna vest je prišla v javnost že po ustni poti, preden so jo ljudje brali v pariških dnevnikih. Brzojava in telefona takrat še ni bilo, Chapijev signalni brzojav je deloval samo ob lepem vremenu in še takrat zelo počasi. In tedaj je šinila Havasu v glavo misel, da bi si pomagal s poštnimi golobi. V London in Bruselj je poslal svoje sodelavce in jim dal na razpolago samo ustrezno število golobov. In vsak dan so se ti glasniki v obeh mestih dvignili v zračne višave in čez nekaj ur so bili že v Parizu. Ti „leteči reporterji" so bili takrat najhitrejši na svetu. Havas je kmalu zaslovel, ves svet ga je poznal kot „kralja vesti", in pariški dnevni tisk je bil od njega odvisen.

Havas pa je hotel spraviti pod svoj vpliv tudi podeželje. Ker so se lokalni časniki bali velikih honorarjev, jim je dajal na razpolago vesti proti objavljanju njegovih oglasov. Vesti, ki so bile že tako njegove, je prodajal še enkrat in dobival zanje prostor v mnogih lokalnih časnikih, da je objavljal v njih oglase, ki so mu jih industrijska podjetja, trgovine itd., drago plačevale. Tako je nastalo Havasovo podjetje, ki uspeva še zdaj.

Akordeoni

32 basov novi 1350.— šil.
80 basov, 3 registri, novi 2950.— šil.

citre, gitare itd.
brezkonkurenčno poceni
plačila na obroke

Izplača se pot k

HERGETH

Celovec — Burggasse 23

Popravila vseh glasbenih instrumentov, strokovnjaško, hitro in poceni

O snagi v domu

V vsakem domu je poleg kuhinje največje vprašanje — postelja. Kajti v postelji preživimo dobro polovico življenja, v njej se spočijemo in naberemo novih moči za nadaljnje delo. Zgodi pa se večkrat, da ravno postelji posvečamo premalo pažnje, posebno še na kmetih. Pogostoma so ravno postelje v vaških hišah vse prej kakor snažne ali higienične. Tako imajo ponekod grdo razvado, da spravljajo ravno v posteljo različno umazano perilo in druge cunje. Vse to spada v poseben zaboj, ne pa v posteljo. Večkrat je tudi posteljnina hudo zanemarjena, kakor da bi ne imeli dovolj vode in mila v današnjem času. Zapomnimo si, da je treba posteljnino večkrat prezračiti na soncu. Sonce je največji uničevalec različnih povzročiteljev nalezljivih bolezni, sonce je pravo razkuževalno sredstvo. Izrabljajmo ga pogostoma! Če je mogoče, si naredimo za odeje in blazine več prevlek, da jih moremo izmenjavati in prati. Na ta način bomo preprečili mnogo bolezni, posebno kožnih. Tudi ličkanje večkrat prezračimo in če je staro, ga izmenjamo z novim, da ne bomo imeli v njem samega prahu. Če pa se v posteljnimi zaredi mrčes, ga bomo najlepše odpravile, če posteljo temeljito umijemo z vrelo vodo, posteljnino prezračimo na soncu, prevleke pa operemo in prelikamo z vročim likalnikom.

Če že govorimo o prostoru za spanje, še nekaj o skupnem spanju in o ležišču za dojenčka. Ne dopustimo nikoli, če je le mogoče, da bi spali otroci z odraslimi v skupni postelji. Če že ne gre drugače, potem naj spijo otroci skupaj, odrasli pa zopet skupaj. Otroke položimo k spanju tako, da ima eden glavo pri vzglavju, drugi pri nogah. Tako preprečujemo okuženje z dihanjem, ki je pri mnogih nalezljivih bolezni najpogostejša pot okuženja.

Dojenček pa mora imeti pod vsakim pogojem svoje ležišče, ki je lahko narejeno iz še tako preprostih sredstev (na pr. zaboj), toda mora biti daleč proč od ležišča odraslih. Isto naj velja tudi za bolnikovo ležišče, če mu že ne moremo urediti posteljo v posebni sobi, kar je vsekakor dosti bolj zdravo za bolnika samega in za ostalo družino.

Poskrbimo, da bodo posebno spalni prostori dovolj zračni, dobro pa je, če se navadimo spati pri odprtem oknu.

Pred spanjem si tudi umijmo roke in če je le mogoče tudi telo. Pametno bi bilo, če bi si vsaka gospodinja mati in žena omislila preprosto leseno kad. Seveda pa naj se koplje vsakdo v sveži vodi, ki naj bo primerno mlačna.

Skrbimo za suho obutev

V pogostih deževnih jesenskih dneh in blatnih zimskih mesecih moramo paziti, da bodo imeli naši otroci vedno suhe in tople noge. Zato moramo predvsem gledati, da ne bodo čevlji raztrgani ali pa tako slabi, da gre mokrota vanje na vseh straneh. Za nove čevlje ali vsaj nove podplate je dobro, da jih namažemo z neslano mastjo ali oljem in maščobo prav močno vdrgnemo v podplat, da bo postal nepremočljiv. Vsak teden namažemo čevlje z mastjo namesto z navadnim mazilom.

Mokre čevlje mora otrok takoj sezuti. Ako ga zebe v noge, naj si jih umije v topli, ne vroči, vodi in obuje suhe nogavice in čevlje. Iz mokrega obuvanja pa je treba očistiti blato tudi po podplatih, potem pa natlačiti vanje zmečkanega časopisnega papirja in jih dati sušiti na toplo mesto. Nikoli ne smemo sušiti čevljev pri peči ali pri ognjišču, ker postane usnje trdo in poka. Če so bili čevlji zelo mokri, papir večkrat zmenjamo, da prej pobere mokroto. Ko se čevlji posuše, jih je treba dobro namazati z maščobo, da se usnje prepoji in ne propušča tako lahko vode.

Čez noč naj ne bodo čevlji na premrzlem prostoru, drugače so zjutraj ledeno mrzli in se otroku noga ne more ugreti.

Ljubeljska cesta zasnežena

Zaradi trajnih snežnih padavin v zadnjih dnevih je Ljubeljska cesta med gostilno na ovinku in državno mejo okoli 60 cm visoko zasnežena ter je promet za motorna vozila nemogoč. Pričakujejo, da bo tudi cesta od Št. Lenarta za promet s tovornimi vozili onemogočena.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah: 6.20 Jutanja glasba — 8.15 Kaj kuham danes? — 8.30 Pozdrav zate — 9.05 Želje poslušalcev — 10.15 in 15.00 Šolska oddaja — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 12.00 Opoldanski koncert — 14.10 Kar si želite — 17.10 Popoldanski koncert.

Poročila dnevno ob: 7.00, 8.00, 12.30, 17.00, 20.00 in 22.00.

Četrtek, 18. december:
10.45 Veder dopoldne — 11.00 in 11.25 Šolska oddaja — 14.30 Slov. poročila. Za naše malčke — 15.45 Za gospodinjo — 16.00 Koncertna ura — 18.30 Lepe melodije — 18.45 Kmečka oddaja — 19.15 Lepi šlagerji — dobri filmi — 20.15 Šlagertombola — 21.00 Francoski humor.

Petek, 19. december:
10.45 Za podeželsko ženo — 11.00 in 11.10 Šolska oddaja — 14.30 Slov. poročila in objave. Komentarji. Mogoče vas zanima... — 15.45 Pogled v svet — 16.00 Koncertna ura — 18.40 Sportna poročila — 18.45 Kmečka oddaja — 19.15 Šah kralju! — 20.15 „Če me ne bo več!"

Sobota, 20. december:
8.45 Poje „Studentski tercet s Tanzenberga". Kar športnika zanima — 10.45 Veder dopoldne — 14.30 Želi si kaj! — 16.15 Filmski magacin — 17.10 Muzikalični pogovor — 17.40 Philips-revija — 18.00 Nekaj za nabiralce znamk — 18.30 Poje mešani zbor iz Šmihela pri Pliberku pod vodstvom Mihe Sadjaka — 20.15 Sportna poročila — 20.20 Pestri večer.

Nedelja, 21. december:
7.15 Pester spored po željah poslušalcev — 8.20 Slušna igra — 10.00 Maša — 11.15 Lepe melodije — 12.45 Kulturno zrcalo tedna — 14.45 Pozdrav za mesto in deželo — 17.30 Šport in glasba — 18.30 Mala nedeljska revija — 19.00 Literarna srečanja — 20.15 Sportna poročila — 20.20 Teden lahke glasbe.

Ponedeljek, 22. december:
9.05 Pestre melodije — 10.30 Mali koncert — 11.00 Oddaja za žene — 11.15 Veder dopoldne — 13.45 Glas mladine — 14.30 Slov. poročila in objave — 14.37 Komorna glasba — 15.30 Poje dekliški zbor meščanske šole v Št. Vidu na Glini — 16.00 Komorna glasba — 16.30 Božič za osamljenega in bolnega — 19.15 Mednarodni promenadni koncert — 20.15 Literatura v ponedeljek — 20.45 Želje, ki jih radi izpolnimo.

RADIO LJUBLJANA

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah: 5.30 Dobro jutro dragi poslušalci! — 7.00 Radijski koledar in pregled tiska.

Poročila dnevno ob: 5.45, 6.30, 12.30, 15.00, 22.00 — 19.00 Radijski dnevnik.

Petek, 19. december:
12.00 Poslušajte lahko glasbo — 12.40 Pionirji pojo in igrajo — 13.00 Opoldanski spored znanih melodij — 13.45 Tečaj angleškega jezika — 14.40 Pojo vokalni kvarteti in kvinteti — 15.10 Iz operetnega sveta — 15.45 Govorna oddaja — 16.00 Solistične in komorne skladbe — 17.15 Uganite, katere operne melodije Vam predvajamo — 18.00 Uredníkova beležnica in pionirska pošta — 18.45 Narodne pesmi poje sopranistka Helena Plevel, na harmoniko spremlja August Stanko — 19.40 Igra Srečko Dražil s svojim orkestrom — 20.00 Egon Tomc: Tedenski zunanjepolitični pregled — 20.15 Skladbe jugoslovanskih avtorjev — 21.00 „Svet v satiri in humorju".

Sobota, 20. december:
12.00 Opoldanski koncert — 12.40 Od melodije do melodije — 13.00 Jezikovni pogovori — 13.50 Kakšna bo moda slovenskih revij — 14.00 Hrvatska narodna glasba — 14.40 Igra Zabavni orkester Radia Ljubljana — 15.10 Za ljubitelja opernih melodij — 16.00 Po naši lepi deželi — Ernest Petrin: Ribniška dolina — 16.40 Zabavni zvoki — 17.20 Za pionirje — 17.40 Poje Ljubljanski komorni zbor pod vodstvom Milka Škoberneta — 18.15 Odlomki iz popularnih simfonij in koncertov — 19.40 Melodije in ritmi — 20.30 45 veselih minut — 21.15 Harmonika in bas pa klarinet v en glas zagodli bodo Vam za kratek čas.

Nedelja, 21. december:
6.00 Dobro jutro, dragi poslušalci! — 6.30 Pregled tiska — 8.00 O športu in športnikih — 8.15 Lahka glasba — 9.00 Literarno-glasbena oddaja — 9.40 Solistična glasba — 10.00 Dopoldanski koncert orkestra Slovenske filharmonije — 11.00 Od pravljice do pravljice — 11.30 Zabavne melodije — 12.00 Oddaja za Beneške Slovence — 12.15 Slovenske narodne pesmi — 12.40 Hammond orgle v ritmu — 13.10 Pogovor s poslušalci — 13.10 Želeli ste — poslušajte — 15.10 Operetna glasba — 15.30 Za naše kmetovalce — 16.00 Igra godba na pihala Ljubljanske garnizije — 16.30 Radijska igra — 17.15 Promenadni koncert — 18.15 Slovenske narodne pesmi — 20.00 Prenos Akademije v počastitev Dneva JLA.

Ponedeljek, 22. december:
11.00 Radio Ljubljana pripadnikom JLA — 12.00 Koncert lahke glasbe — 12.40 Zabavna glasba — 13.00 Šahovski pregled — 13.10 So še rožce v harteljnu žavovale — 14.00 Od melodije do melodije — 14.40 S pionirji po glasbenem svetu — 15.10 Solistična glasba — 15.30 Solska ura za nižjo stopnjo — 16.00 Scene in arije iz oper — 17.15 Malo od včeraj in malo od danes — 17.45 Tečaj francoskega jezika — 18.00 Pester spored lepih melodij — 18.30 Jezikovni pogovori — 18.40 Poje Mariborski komorni zbor — 19.40 Igra Ljubljanski plesni sekstet — 20.00 Okno v svet — 20.10 Simfonični koncert Radia Ljubljana.

dan proslaviti na svečan način. Vi, gospod Milič" — starka se obrne k mladeniču — „ljubite mojo hčerko Zofijo in Marta je za vas snubila. Dobro, dam vam jo..."

Vsi se radostno zganejo, Zofija pa poklekne in jokajoč poljubi materino roko, a ta ji jo hitro izmakne.

„Toda pod določenim pogojem. Ko je nekoč moj pokojni mož nevarno zbolel, sem storila slovesno zaobljubo, da bo moj sin osvobodil krščeno dušo iz turškega ujetništva. Sin mi je umrl, ko je bil še detece in jaz zaobljube nisem spolnila. Vi želite biti moj sin, vi, skromen plemič, mož velikaševe hčere. Izpolnite to zaobljubo vi, proslavite se! Slišala sem, da ste Zofiji obljubili, da boste osvobodili Mogaiča, ženina Zofijine sodojenke, ki so ga Turki ujeli. Dobro, osvobodite tega človeka in ko ga dovedete, bo Zofija vaša. Tako mi Bog pomagaj!"

Vsi so okameneli, Zofija pa je prebledela ko smrt, zaječala in padla brez zavesti v naročje sestre Marte. Gospod Milič stopi bled in miren pred Uršulo in reče:

„Hvala vam, plemenita gospa! Ljubim gospodično bolj ko svoje življenje in rad tvegam svoje življenje za njeno roko..."

„Tomo, Tomo, kaj delaš!" zakliče Ambrož, ki je na vratih slišal te poslednje besede, toda mladenič se za to ne zmeni, marveč dvigne roko in konča:

„Prisežem pri živem Bogu, da se odpravim osvobodit Mogaiča, prisežem pri Bogu in svoji ljubezni, da se vrnem samo z njim, brez njega pa sploh ne."

„Kdo je to spletel?" zavpije obupani gospod Ambrož.

„To je tvoje delo," zašepne Marta gospe Konjski, „Bog naj ti odpusti ta greh!"

„Da, jaz sem to naredila," tiho odgovori Anka z mirnim obrazom, „in se tega nikoli ne bom kesala."

„Zbogom, Zofija!" vzklikne mladenič in poklekne pred devico, ki je bila komaj živa. „Vrnem se k tebi, zlato moje. Zbogom!" In Tomo je pokrival z vročimi poljubi roko svoje drage.

XVIII.

Napočil je veliki teden, to izmučeno telo Kristusovo počiva v hladnem, kamnitem grobu, nad katerim se pobožno klanjajo kristjani, nad rakvijo, iz katere se bo čez nekaj dni ko zlata golobica dvignilo v nebesno modrino posvečeno srce onega, ki je bil usmiljen z vsemi, ker iz tega srca izvira prvi, najvišji zakon vsega sveta: ljubezen. Veliki teden je, nebo je vedro kot steklo, zrak je topel in miren, samo krila lastovice, glasnice spomladi, ga lahno in nežno režejo. Veselo žubore potočki ko rajajoča deca, iz zemlje so pogledali zvončki, da se prepričajo, ali je že čas, vse poganja in brsti — a ljudstvo? Ljudstvo kleči ob svetem grobu sklonjene glave in s očmi solze šepeče: Bog Jezus, ali nisi odrešil tudi nas? Ali niso tvoje svete rane premagale peklenske sile?

Velika sreda je. Na klečalu kleči v svoji spalnici gospa Helena; stiska svoje blede suhe roke in sklanja svoje uvelo lice pred razpetim Bogom. Moli in joka, moli z ustnicami in preklinja s srcem izvor svojih nesreč — Uršulo Heningovo.

Velika sreda je, vreme je lepo, a v kastelanovi hišici ob grajskih vratih sedi gospod Ferko Tahi. Oči mu blišče, lica gore, kajti na grudih mu počiva bujna mlada kastelanka. Tudi njeno lice gori, tudi njeno poželjivo oko plameni. Stokrat že jo je poljubil Tahi, stokrat se je nasmehnila Lolička.

„Ali je tvoj mož vzel Bukaličev mlin?" vpraša Tahi.

„Je," pokima kastelanka.

„Ali se je kmet upiral?"

„Se je, gospodar, toda Lolič ga je lopnil po butici in zdaj se ne upira več," se zakrohota ženska. „Ampak veš kaj, gospodar, ti samo Loliču daješ, a meni nič. Mar nisem vredna nič? Ha, ha! Menda sem veš, da sem vredna več ko gospa Helena. Daj, daj cekin," stegne kastelanka majhno roko in sladko pogleda graščaka, „vidiš jutri grem v Zagreb, da kupim svilenih trakov za vstajenje, pa nimam groša. Lolič je skop in drži vse pod ključem, pa se samo kdaj pa kdaj zadere name: ‚Naj ti stari dan, saj ne daje zastonj.'"

„Dal ti bo Tahi, dušica, dal," reče starec in položi v malo roko pet cekinov, „na vzemi in me poljubi!"

(Dalje)

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 16—24. Za vsebino odgovarja: Rado Jančič. Tiska: Kärntner Druck- und Verlagsgesellschaft m. b. H., Klagenfurt. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt, 2, Postschließfach 17.